

MAJANDUS- JA
KOMMUNIKATSIOONI-
MINISTEERIUM

Ligipääsetavuse rakkerühma soovituste elluviimise seis 2024 esimesel poolaastal

Krista Erg-Scacchetti

Ligipääsetavuse nõunik

MKM Võrdsuspoliitika osakond, REM ruumilise planeerimise osakond

Tallinnas (03.12.2024)

Selles esitluses

- 1 Taust
- 2 Tulemused
- 3 Mis saab edasi?
- 4 Kokkuvõte
- 5 Küsimused

Taust

Mis oli ligipääsetavuse rakkerühm?

- 2019. aastal moodustati Riigikantselei juures rakkerühm
 - Panustasid ligi 200 inimest erinevatest organisatsioonidest
 - 2021. aastal avaldati lõppraport
 - Riigile anti **250 soovitus** ligipääsetavuse edendamiseks
 - Lepiti kokku, et osalenud organisatsioonid viivad soovitusi ellu vastavalt vastutusaladele

Kuidas toimus 2024. a infokorje?

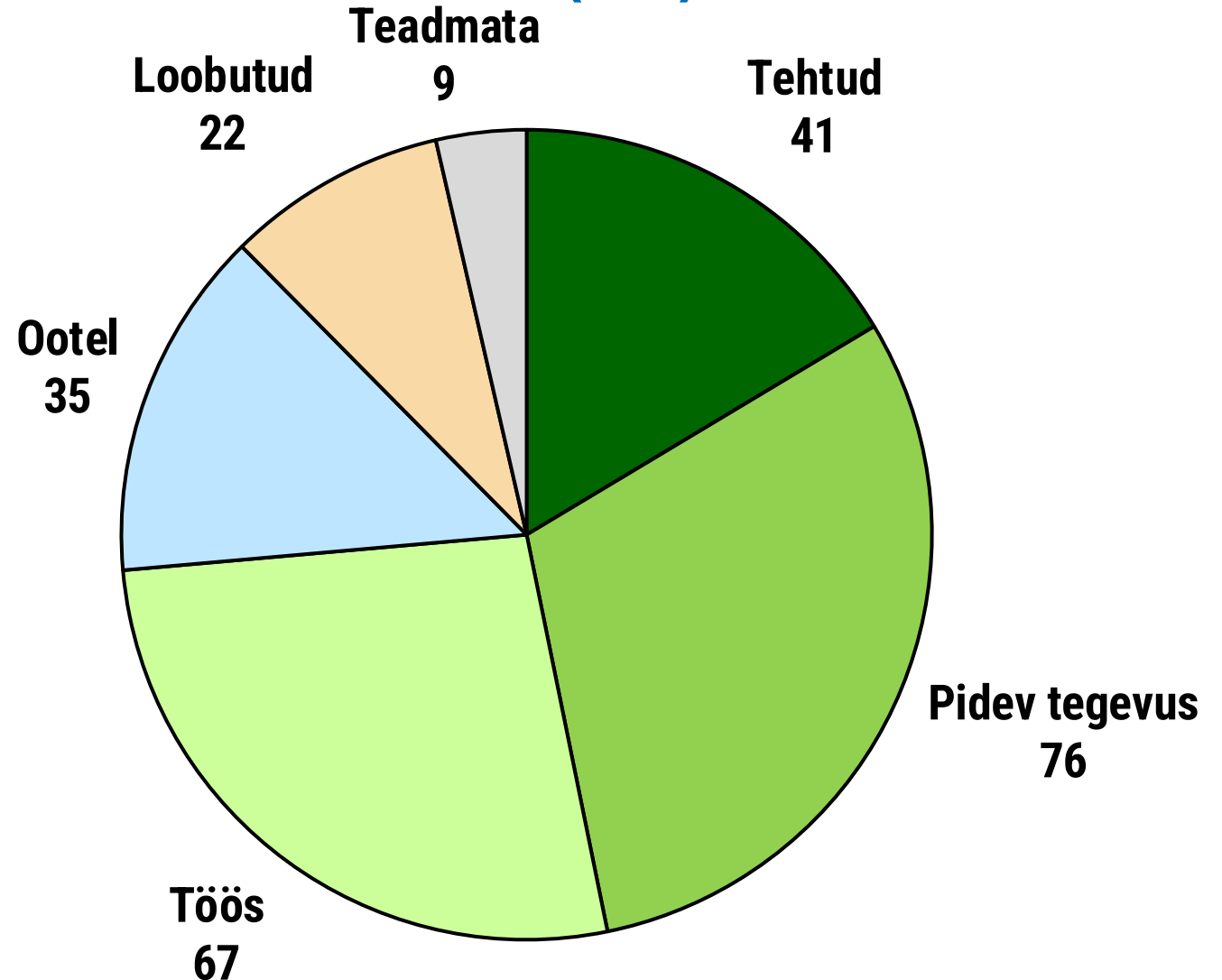
- Selgitati välja, kelle vastutusalasse iga soovitus sobitub
- Asutused andsid vabas vormis hinnangu ja kommentaari
 - Sisulisi ligipääsetavuse uuringuid ei tehtud
 - Vastuste kogumine toimus läbi esimese poolaasta, tekitas hulgaliselt temaatilisi arutelusid. Toimis teadlikkuse tõstmise ja ligipääsetavuse lõimimise tegevusena.

Tulemused

Soovituste elluviimise seis (tk)

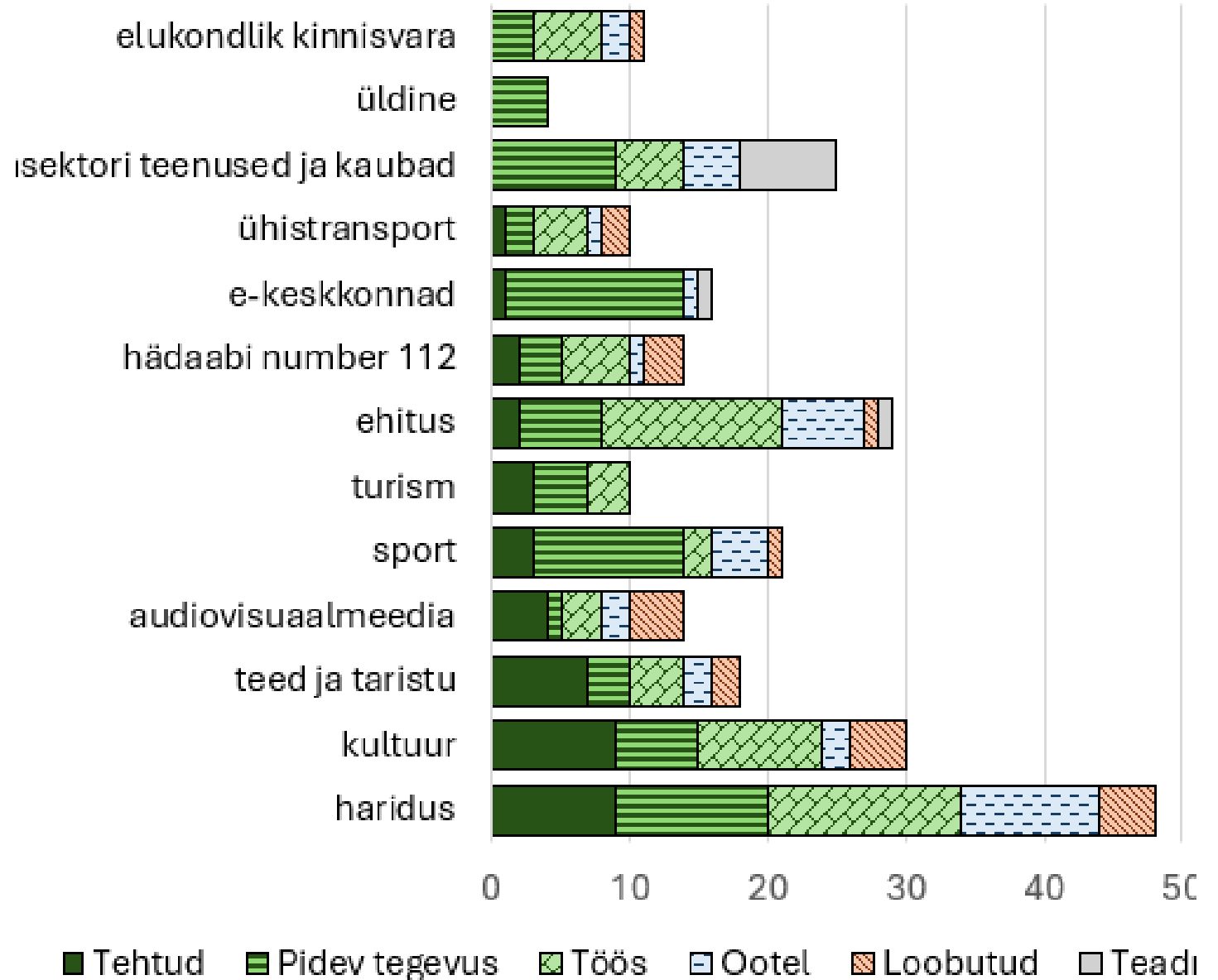
- 41 tehtud
- 76 pidevas tegevuses
- 67 töös
- 35 ootel
- 22 loobunud
- 9 teadmata

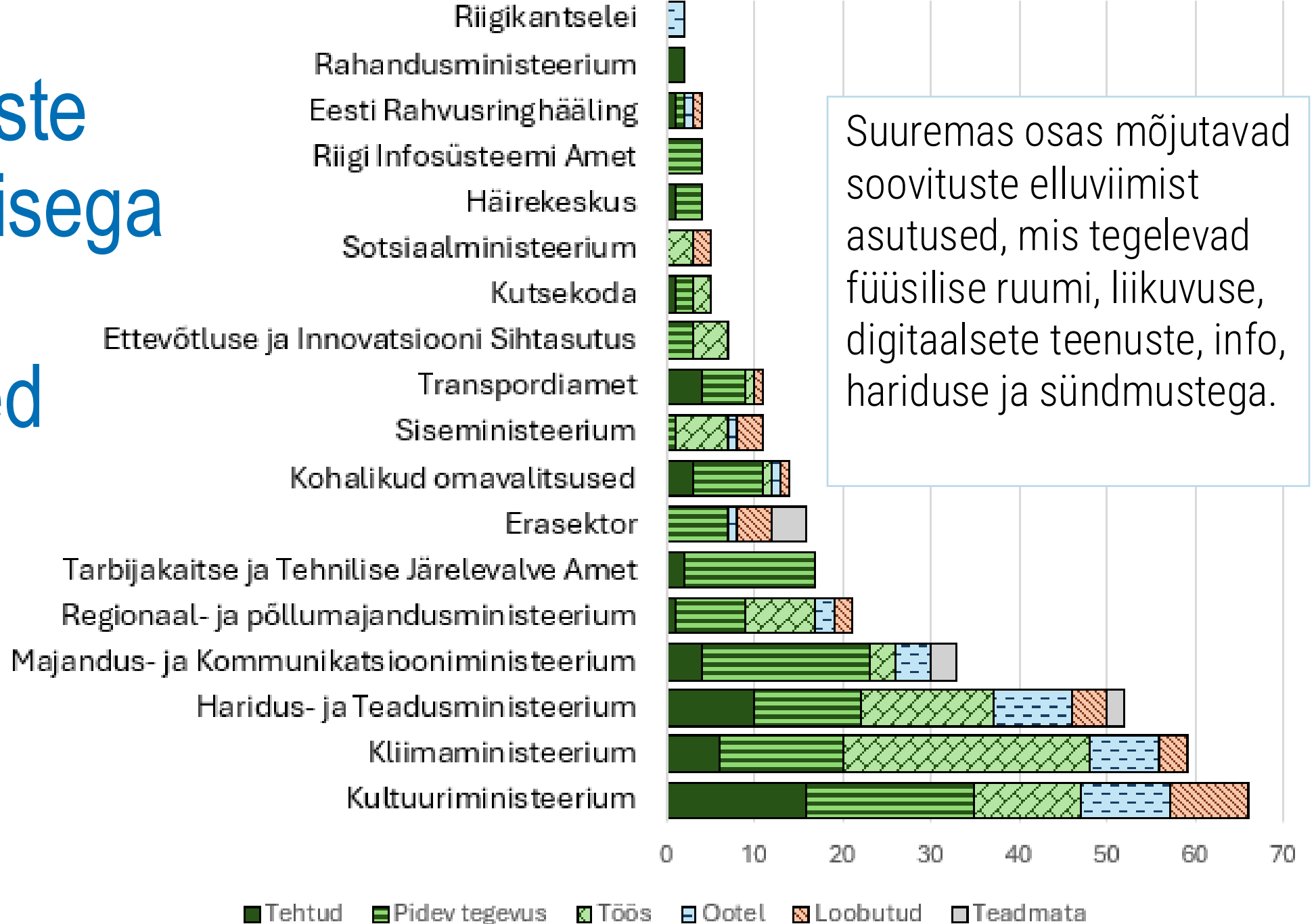
Soovituste elluviimise seis valdkondade kaupa

Kõige rohkem soovitusi (48) sai hariduse valdkond, milles on kõige rohkem tehtud, aga ka jätkuvalt kõige rohkem vaja teha.

Soovituste elluviimise seis valdkondade kaupa

Soovituste elluviimisega seotud asutused

Olulisi saavutusi

- Elukaarel põhinev ligipääsetavuse käsitletus on kasutusele võetud
- Strateegilistesse dokumentidesse ja rahastustingimustesse on ligipääsetavus jõudnud
- Eestikeelsete automaatsubtiitrite tarkvara on vabavarana olemas, kasutusel ERR-is ja valitsuse istungitel
- Olulistel kultuurisündmustel arvestatakse ligipääsetavusega
- Raudteede ülekäikudele on kehtestatud ligipääsetavuse nõuded
- Toodete ja teenuste ligipääsetavuse seadus toob kohustuse erasektorisse, näiteks e-teenustesse, e-kaubandusse, finantsteenustesse, transpordipiletite müüki, meediateenustesse, e-raamatutesse, aga ka hädaabiteenusesse

Olulist, mis on töös

- Ehitiste ligipääsetavuse nõuete uuendamine
- Käimasolev kutsereform
- Ühistranspordireform

Uue põlvkonna 112 hädaabiteenus

- Kultuuri ja spordi ligipääsetavuse edendamine
- Juhendite, koolituste lisandumine

Tähelepanu vajab

- Osade soovitude elluviimist on keeruline uuringuteta hinnata
 - Elluviivates tegevustes võiks võtta eesmärgiks mitte täita miinimumnõudeid, vaid maksimeerida ligipääsetavust
 - Info ligipääsetavuse parandamiseks on oluline, et ligipääsetavuse põhimõtted oleks valitsusveebis ja kommunikatsiooni käsiraamatus
- Kohalike omavalitsuste vastutusel olevate soovitude elluviimise seis ja teadlikkus ligipääsetavuse rakkerühma soovitude olemasolust on teadmata
- Erasektori vastutusalas olevate soovitude osas on kohati lahtine, kes viib ligipääsetavuse teemad eri valdkondade ettevõteten

Mis saab edasi?

MKM võrdsuspoliitika osakond jätkab
koostööd soovitude elluviimisel
ja jälgib elluviimise seisu

Kokkuvõte

- Soovitan infokorje tulemusi sirvida, sest kõige huvitavam info on detailsetes tabelites konkreetsete soovitude kohta
- Illustratsioonid mitte liiga tõsiselt võtta
- Iga soovitude juures on kirjas, kuhu pöörduda selle soovitude kohta lisainfo saamiseks

Kasutage seda infot sõbralikult nügimiseks, abi ja koostöö pakkumiseks, et soovitud parimal viisil ellu viidud saaks

Lisaks: Noppeid tabelist

Detailne tabel näeb välja nii:

Ehitus

Kood	Ettepanek (muutmata kujul)	Mis on elluviimise seis?	Kommentaar soovitude elluviimise seisu kohta.	Kelle poole pöörduda soovitude elluviimise küsimustega? NB! Osade ministeeriumide vastutusosalad muutuvad 2024/2025.a
E01	Ehitusseadustiku §-s 11 asendada kitsas, puudega inimeste erivajadusi puudutav sõnastus ligipäätavuse laia vaadet kirjeldava sõnastusega.	Töös	Ehitusseadustiku ja rakendusaktide muudatuste eelnõu koostamine on käimas. See hõlmab hulka ligipäätavust edendavaid muudatusi, mida menetletakse korraga. Eelnõu avalikustamine on planeeritud 2025. aastaks ja muudatused jõustuvad eeldatavalt ca 2026. aastal.	Kliimaministeerium - ehituse ja elukeskkonna osakond
E02	Määruse nr 28 pealkirjas ja 1. peatükis „Üldsätted“ asendada kitsas, puudega inimeste erivajadusi puudutav sõnastus ligipäätavuse laia vaadet kirjeldava sõnastusega.	Töös	Määruse tervikteksti koostamine on hetkel töös. Määruse koostamisel kaalutakse ettepanek läbi. Muudatused jõustuvad eeldatavalt 2025. aastal.	Kliimaministeerium - ehituse ja elukeskkonna osakond
E03	Laiendada määruse nr 28 kohaldamisala kõigile uutele ja rekonstrueeritavatele hoonetele, olenemata nendes pakutavate teenuste iseloomust.	Töös	Määruse tervikteksti koostamine on hetkel töös. Määruse koostamisel kaalutakse ettepanek läbi. Muudatused jõustuvad eeldatavalt 2025. aastal.	Kliimaministeerium - ehituse ja elukeskkonna osakond
E04	Vaadata üle määruses nr 28 sisalduvad nõuded ehitistele ning täiendada ja täpsustada neid, lähtudes ligipäätavuse laia vaadest ning samuti käesolevas aruandes toodud teiste alavaldkondade ettepanekutest.	Töös	Määruse tervikteksti koostamine on hetkel töös. Määruse koostamisel kaalutakse kõiki ettepanekuid, mis sisaldavad nõudeid ehitistele. Määrus jõustub 2025.a.	Kliimaministeerium - ehituse ja elukeskkonna osakond
E05	Rahandusministeeriumil kaaluda kaasava disaini põhimõtetest lähtuva ligipäätavuse käsitluse toomist planeerimisseadusesse, et tagada teema kestlik käsitlus kavandamisest ehitamiseni. Vastavalt täiendada näiteks planeerimisseaduse § 8 „Elukeskkonna parendamise põhimõte“ ning vajaduse korral paragrahve, milles sätestatakse erinevate planeeringuliikide ülesanded. Otstarbekas on koostada teemakohane planeerimisalane juhend planeerimisseaduse § 7 kohaselt või täiendada olemasolevat dokumenti „Planeerimise põhimõtete rakendamine“.	Töös	Koostamisel olevas planeerimisseaduse muutmise eelnõus on PlanS § 8 täiendatud kvaliteetse ruumi põhimõtetega, mis hõlmab ligipäätavust.	Regionaal- ja Põllumajandusministeerium - ruumilise planeerimise osakond
E06	Kohalike omavalitsuste üksuste arengukavade koostamise juhendi uuendamisel tuua Rahandusministeeriumil ligipäätavus juhendi koosseisu eesmärgiga edendada teema kajastamist arengukavades.	Ootel	Seni pole kohalike omavalitsuste arengukavade koostamise juhendit uuendatud, aga kui uuendamine ette võetakse, siis on kokkulepe, et käsitletakse ka ligipäätavuse teemat. Küll aga on ligipäätavust eraldi valdkonnana iga omavalitsuse lõikes hinnatud veebilehel: https://minuomavalitsus.ee/valdkond/ligipaasetavus ning läbi selle aidatud kaasa teema edendamisele. 2021. a uuendati maakonna arengustrateegia koostamise juhendit ja seal on toodud ligipäätavus läbiva põhimõttena välja (vt juhend lk 4 ja lisa 1) https://agri.ee/regionaalareng-planeeringud/regionaalareng-ja-poliitika/regionaalpoliitika-kujundamine#maakondlik-arenduste .	Regionaal- ja Põllumajandusministeerium - kohalike omavalitsuste osakond
E07	Rahandusministeeriumil käsitluda kohalike omavalitsustele mõeldud	Planeerimise	Planeerimise	Regionaal- ja Põllumajandusministeerium

Näiteks K04 - TEHTUD

- Analüüsida võimalusi seada kõikidele riigieelarvest tegevustoetust saavatele muuseumidele eesmärk liikuda kaasavate ekspositsioonide poole, millega on võimalik suhelda teistsugusel viisil kui ainult vaadates, näiteks interaktiivsed ja katsutavad eksponaadid.
- Riigi osalusel asutatud muuseumisihtasutuste puhul on vastav põhimõte sõnastatud asutaja ootuste dokumendis: Arvestada kõigi teenuste pakkumisel kasutajate vajadustega kogu nende elukaare ulatuses. Indikaator: enesehindamine kõigi teenuste lõikes, tegevuskava koostamine puuduste likvideerimiseks ja selle täitmine. Lisaks uuendati 2023. a tegevustoetuste eraldamise määrust, lisades sinna toetuse saamise tingimuse: taotleja on teinud avalikult kättesaadavaks muuseumi ja pakutavate põhiteenuste ligipääsetavuse kirjelduse.
- Kultuuriministeerium - strateegia- ja innovatsiooniosakond

Näiteks: E04 - TÖÖS

- Vaadata üle määruses nr 28 sisalduvad nõuded ehitistele ning täiendada ja täpsustada neid, lähtudes ligipääsetavuse laiaast vaatest ning samuti käesolevas aruandes toodud teiste alavaldkondade ettepanekutest.
- Määruse tervikteksti koostamine on hetkel töös. Määruse koostamisel kaalutakse kõiki ettepanekuid, mis sisaldavad nõudeid ehitistele. Määrus jõustub 2025.a.
- Kliimaministeerium - ehituse ja elukeskkonna osakond

Näiteks E16 – OOTEL

- Kaaluda muinsuskaitseseaduse § 50 lõike 4 täiendamist punktiga, mille kohaselt tuleb muinsuskaitse eritingimustes käsitleda ka ehitise ligipääsetavust.
- 2025 märtsiks valmib muinsuskaitseseaduse järelhindamise analüüs, millele tõenäoliselt järgneb seaduse avamine muudatusteks. Siis saab selle muudatuse osas otsustada.
- Kultuuriministeerium

Näide: H33 – PIDEV TEGEVUS

- Edendada koolitranspordi hangetes madala sisenemisega veeremi hankimist, mis oleks kõikidele õpilastele ligipääsetav.
- Väärtuspõhiste hangete edendamise raames (Rahandusministeerium ja Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium) pööratakse tähelepanu ligipääsetavusele. Ligipääsetavuse arenguvajaduse esile tõstmiseks käsitleti teemat üldiselt Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi korraldatud KOV juhtide arenguprogrammis (aga mitte koolitranspordi spetsiifiliselt). HTM ega REM ei tee koolitranspordi hankeid.
- Kohalikud omavalitsused; Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium - võrdsuspoliitika osakond

Näiteks ERA21 - TEADMATA

- Iseteenindusterminalid: Lisaks ligipääsetavuse direktiivis sätestatule kaaluda arendajatel võimalusi: rakendada võimaluse korral ligipääsetavuse nõudeid ligipääsetavuse direktiiviga katmata valdkondade iseteenindusterminalides;
- Rakendamise seis teadmata, aga direktiivist tulenevaid toodete ja teenuste ligipääsetavuse seaduse nõudeid kohaldatakse alates 2025. aasta 28. juunist turule lastava toote ja osutatava teenuse suhtes.
- Erasektori organisatsioonid

Näiteks H46 - LOOBUTUD

- Teatud erivajadustega õppurid vajavad haridustasemete vahel liikumise toetamiseks konkurentsipõhisele haridussüsteemile alternatiivset, erivajadustest lähtuvat lähenemist. [...] Puudega inimeste osaluse suurendamiseks eri eluvaldkondades spetsiaalsete lisakohtade loomine gümnaasiumiõppesse, mis küll lähtuks koolile sobilikest akadeemilistest lävenditest ja võimekusest, kuid edendaks puudega inimeste haridust.
- Alternatiivseid teekondi ei looda. Luuakse vastuvõtukorraldust, mis arvestab erivajadustega ja kohandub nendest tuleneva kompenseerimiseks, kuid ei kehtesta kvoote ega eralda erivajadustega õpilasi.
- Haridus- ja Teadusministeerium

Näiteks ÜT01 - TÖÖS

- Tuua ühistranspordiseaduse lähtealustesse (§ 10) kõikidele kasutajatele ligipääsetava ühistranspordi põhimõte kui üks oluline ühistranspordi kavandamise ja korraldamise lähtealus.
- Tehakse ära koos ühistranspordiseaduse muudatustega 2025. aasta lõpuks. Praegu § 10. lõige 1 punkt 1: Ühistranspordi kavandamise ja korraldamise eesmärk on: ressursside kasutamise sotsiaalset ja majanduslikku otstarbekust arvestades tagada ühistranspordi pakkumise vastavus nõudlusele, mis tuleneb elanike ja nende eri sotsiaalsete gruppide, sealhulgas puuetega ja eakate inimeste, õpilaste ja üliõpilaste ning saarte ja väikesaarte elanike liikumisvajadusest;
- Regionaal- ja Põllumajandusministeerium - ühistranspordi osakond

Näiteks TAR08 - TEHTUD

- Tuua ligipääsetavus ühe põhimõttena sisse riigiteede teehoiukavasse.
- Riigiteede teehoiukava meedet "Säästlikumaid liikumisviise soodustava taristu rajamine" viiakse ellu vastavalt riigi teehoiu rahastamise võimalustele. (Hetkel plaanis 2025 aastal 2 mil/€, 2026 aastal 4,2 mil/€ ja 2027 aastal 6 mil/€). Säästlikumaid ja erinevatele elanikkonnagruppidele kättesaadavamaid liikumisviise soodustava taristu rajamise eesmärk on riigiteede taristu kvaliteedi ja ohutuse tõstmine läbi vajalike väikeinvesteeringute, et tagada parem ligipääsetavus olulistesse sihtkohtadesse, luua võrdsed liikumisvõimalused erinevatele liiklejatele, soodustada ja võimaldada säästlike liikumisviiside kasutamist ning kombineerida sujuvalt erinevaid liikumisviise.
- Kliimaministeerium - teede- ja raudteeosakond; Praktikas Transpordiamet

Näiteks S21 - TÖÖS

- Toetada nii treenerite, ürituste korraldajate kui ka teenindava personali ja abistajate koolitamist erivajadustest teadlikumaks, sh ligipääsetavas vormis suhtlema ja juhendama, küsimustele vastama.
- Kultuuriministeeriumi ligipääsetavuse koolitusprogramm kultuuri- ja spordiasutustele 2024. Jätkutegevusena juhendite väljatöötamine.
- Kultuuriministeerium - spordiosakond

Näiteks E27 – PIDEV TEGEVUS

- Sotsiaalministeeriumi eestvedamisel ja koostöös teiste ministeeriumidega koostada ühtne juhendmaterjal, mis käsitleks ligipääsetavust erinevate valdkondade kaupa ning mida erinevad osalised saaks nii hoonete kui ka teenuste planeerimisel kasutada abimaterjalina.
- Teemade kaupa on juhendeid ning neid tehakse juurde. Ühte kesket juhendit pole. Näiteks 2024. avaldati struktuurvahendite kasutajatele suunatud Kompetentsikeskuse kodulehel digitööriist, mis sisaldab muuhulgas juhiseid, kuidas rahastatud projektides ligipääsetavust tagada. Kliimaministeeriumil on plaanis koostada ehitiste jaoks juhendid peale uue regulatsiooni loomist. Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Amet koostab juhendeid 2025. aastal jõustuva toodete ja teenuste ligipääsetavuse seaduse rakendamiseks.
- Majandus- ja kommunikatsiooniministeerium - võrdsuspoliitika osakond, Tarbijakaitse- ja Tehnilise Järelevalve Amet, Kliimaministeerium

Näiteks ÜLD04 – PIDEV TEGEVUS

- Rõhutada käsitlust valdkonnaga seotud riiklikes arengudokumentides sarnaselt strateegiaga „Eesti 2035“. Riiklike arengudokumentide kaasajastamisel rõhutatakse ligipääsetavust. Kaasamisringides toovad selle välja MKM, SOM, õiguskantsler, soolise võrdõiguslikkuse ja võrdse kohtlemise volinik ja huvigrupid.
- Arengudokumendi koostaja.

MAJANDUS- JA
KOMMUNIKATSIOONI-
MINISTEERIUM

Täna kuulamast!

Kas on küsimusi?

Krista Erg-Scacchetti

Ligipääsetavuse nõunik, MKM Võrdsuspoliitika osakond

REM ruumilise planeerimise osakond

krista.erg@mkm.ee / krista.erg@agri.ee

